

Студент 2 курсу
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ

СИСТЕМА РОЗСЕЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Анотация. Розглянуто систему поселень в Україні, її специфіку, формування та проблеми.

Аннотация. Рассмотрены система расселения в Украине, ее специфика, формирование и проблемы.

Annotation. The system of settlements in Ukraine its specificity, formation and problems are considered.

Ключові слова: розселення, народне господарство, демографія, поселення.

У сучасних умовах роль розселення в інтенсифікації народного господарства та територіальній організації суспільства зростає. Поглиблюється взаємовплив розселення і соціальних процесів розвитку країни, особливо її соціальної інфраструктури. Умови розселення в Україні є досить неоднорідними. Значні регіональні відмінності історичних, економічних, демографічних, природно-географічних, екологічних чинників обумовили особливості її регіонального розселення. У кожному регіоні є своя специфіка динаміки та структури розселення, свої проблеми. Тому мета дослідження – проаналізувати сучасний стан розселення населення по Україні та визначити проблеми, що існують.

У регіонах з екстремальними умовами життєдіяльності населення проблеми розселення набули особливої гостроти: зона радіоактивного забруднення ЧАЕС українського Полісся, розселення депортованих народів у Криму, закриття шахт у Донбасі. Для України характерний відносно високий рівень щільності населення та урбанізації, що показано в таблиці [1]. Формування поселенської території складається з міських та сільських.

Таблиця

Адміністративний поділ України

Регіон (області)	Площа (км ²)	Населення на 1 серпня 2010 р. (осіб)	Щільність на км ² (осіб)
Схід (Харків, Донецьк, Луганськ)	84 616	90 033 620	180
Захід (Львів, Чернівці, Тернопіль, Івано-Франківськ, Кіровоград, Полтава, Черкаси)	77 729	7 069 458	50
Центр (Вінниця, Дніпропетровськ, Кіровоград, Полтава, Черкаси)	129 723	7 627 935	111
Північ (Житомир, Київ, Чернігів, Суми)	113 662	5 273 808	50
Південь (Запоріжжя, Херсон, Одеса, Миколаїв, АРК)	139 630	7 453 703	50

Розвиток міських поселень пов'язаний з потужністю, спеціалізацією та розміщенням промислових підприємств, об'єктів будівництва і транспорту, сільських поселень – з використанням землі, розвитком та розміщенням сільськогосподарського виробництва. Для сільських поселень характерні також більша порівняно з міськими віддаленість від місць прикладання праці, зв'язок населення із землею та природним середовищем. Селищна форма розселення характерна як для міського, так і для сільського населення України. Проміжне положення між містами та сільськими поселеннями займають селища міського типу. Вони відіграють важливу роль у господарському освоєнні територій, їх заселенні, розміщенні продуктивних сил та в територіальній організації народного господарства. У багатьох районах з розвинутою нафтовою, газовою, вугільною, гірничо-видобувною, лісовою, деревообробною, промисловістю будівельних матеріалів, на транспортних магістралях потреба в робочій силі невелика. Тут для її розселення ефективніше створювати не міста, а селища міського типу. Особлива роль належить селищам, розташованим у приміській зоні великих міст, що виконують функції "спалень" для жителів, які працюють у містах [2]. Селищна форма розселення поширена також у сільській місцевості. В Україні це переважно селища, в яких більше 2/3 робітників і службовців зайняті у промисловості, на транспорті, у сфері рекреації та інших несільськогосподарських галузях господарства, але за чисельністю населення вони не досягли критеріїв селищ міського типу.

У процесі еволюції форм розселення на зміну місту приходять нові, так звані групові форми розселення, серед яких найрозвинутішою є агломерація. Розвиток агломераційних форм розселення – невід'ємна риса сучасного етапу урбанізації. Агломерація, як правило, формується на базі великого міста, але до її складу входить також велика кількість територіально зосереджених середніх і малих міст, селищ міського типу, сільських поселень. Регіональні системи розселення відіграють важливу роль у формуванні національної системи. Вони характеризуються територіальними відмінностями історичного, соціального, політичного та економічного розвитку. Завдяки особливостям природних умов та ресурсів в Україні сформувалися чітко виражені територіально-виробничі

Для подолання проблем урбанізації, щільності та розселення населення потрібні десятки років. Отже, ці проблеми мають глобальний характер, оскільки їх неможливо розв'язати без взаємодії всіх учасників і використання механізмів міжрегіонального розподілу населення.

Наук. керівн. Петряєв О. О.

Література: 1. Офіційний сайт Державного комітету статистики. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>. 2. Вікіпедія. – Режим доступу : <http://ru.wikipedia.org>.